

Zpráva ze služební cesty do SRN

Místo:

Bavorský hlavní státní archiv (Bayerisches Hauptstaatsarchiv), Schönfeldstraße 5-11,
80539 München (Mnichov), Německo.

Termín cesty:

5. až 8. srpna 2013

Účel cesty:

Studijní pobyt za účelem průzkumu písemností v rámci přípravy výstavy archivních dokumentů k československo-německým hospodářským vztahům ve 20. století.

Účastníci cesty:

PhDr. Pavel Dufek, PhD., odborný archivář 3. oddělení Národního archivu; Mgr. František Frňka, odborný archivář 4. oddělení Národního archivu

Zprávu podávají:

PhDr. Pavel Dufek, Ph. D.; Mgr. František Frňka

Datum vyhotovení:

4. října 2013

Podpis ředitelky archivu: PhDr. Eva Drašarová CSc., podepsáno elektronicky.

Část všeobecná

Služební cestu jsme zahájili 5. srpna 2013 v Praze v 7.00 odjezdem z autobusového nádraží Praha – Florenc autobusovým spojem sdružení Eurolines, provozovaným společností Touring Bohemia, s.r.o., který do Mnichova dojel podle jízdního řádu v 12.15. Od odpoledne 5. srpna 2013 do odpoledne 8. srpna 2013 jsme pracovali v hlavní budově Bavorského hlavního státního archivu. Zpět do České republiky jsme se vraceli ve čtvrtek 8 srpna 2013 autobusovým spojem sdružení Eurolines, provozovaným společností Touring Bohemia, s.r.o., který z Mnichova odjel v 17.00 a na autobusové nádraží Praha – Florenc přijel ve 22.00. Návrat proběhl bez potíží.

Ubytování jsme byli v budově Generálního konzulátu České republiky v Mnichově (Libellenstrasse 1).

Část odborná

Účelem služební cesty bylo provést v Bavorském hlavním státním archivu (Bayerisches Hauptstaatsarchiv) výzkum archiválií vypovídajících o československo-německých hospodářských vztazích po roce 1918, a to zvláště s ohledem na hospodářsko-politické styky Československa a Bavorska v období 1918 až 1991. V Bavorském hlavním státním archivu (dále BaHSA) jsou totiž uloženy mj. archiválie vzniklé v období let 1918 až 1991 činností bavorských státních úřadů a archiválie vzniklé činností soukromých původců v letech 1918 až 1980, které mají souvislost s činností bavorských státních úřadů. Zjištěné skutečnosti by měly posloužit k poznání povahy a podoby hospodářských styků mezi oběma státy v uvedeném období, a následně tudíž k výběru vhodných materiálů pro připravovanou výstavu a doprovodnou publikaci. Na základě zevrubné a velmi přínosné konzultace s paní Dr. Renate Herget z Bavorského hlavního státního archivu (dále BaHSA) se naše bádání zaměřilo v případě zkoumání československo-bavorských hospodářských vztahů v meziválečném období především na fond Aussenministerium (MA), dále pak na fondy Bayerische Wirtschaftsstelle Berlin a Gesandtschaft Berlin; v případě vztahů na přelomu 30. a 40. let 20. století na fond Bayerische Staatsministerium für Handel, Industrie und Gewerbe (MHIG) a v případě poválečných styků na fond Staatsministerium für Wirtschaft und Verkehr (MWi).

Díky existenci rozsáhlé elektronické databáze obsahující záznamy o fondech a materiálech v nich uložených (tj. elektronické databáze inventárních záznamů), je možno v BaHSA hledat prostřednictvím počítače pomocí klíčových výrazů, slov či slovních spojení. Po zadání některé z těchto možností se objeví výčet fondů (seřazených abecedně) a jejich inventárních záznamů (jednotek) seřazených vzestupně podle číselného kódu = inventárního čísla (Index–Bestellungsnummer) v rámci fondu, v nichž se hledaný výraz vyskytuje. S využitím této elektronické databáze bylo možno již v pondělí odpoledne objednat materiály ke studiu na úterní dopoledne. Prostudovány byly následující fondy a v nich uložené archiválie:

1. fond Aussenministerium (MA)

Index–Bestellungsnummer:

100835 – složka, z níž nezajímavější z hlediska zkoumaného předmětu byly

- 1) informování příslušných bavorských a říšských (zemských a ústředních) institucí (prostřednictvím sdělení různé podoby) o navazování hospodářských vztahů mezi Bavorskem a ČSR na podzim 1918 a jeho příčinách a potížích je provázejících. (Dohoda umožňující výměnu zboží

mezi ČSR a Bavorskem byla podepsána v Praze 22. listopadu 1918, ještě na jaře 1919 však Ministerstvo zahraničí (tj. Auswärtiges Amt) v Berlíně neznal její znění.)

- 2) dopis „Staatsministerium für Handel, Industrie und Gewerbe an das Staatsministerium des Äussern, betreff. Warenaustausch mit der Tschecho-Slowakei“ – 12. Juni 1919; z materiálů přiložených k dopisu plyne, že byl podnětem k tomu, aby se jednalo o snížení, resp. zrušení 200 % cla uvalovaného na vývozy z Bavorska do ČSR.
- 3) dopis německého konzulátu v Praze (datovaný 23. dubna a 25. dubna 1919) s popisem činnosti oddělení bavorského ministerstva průmyslu, obchodu a živností, z něhož plyne, že oddělení se zabývalo především kompenzačními obchody.
- 4) dopis „Staatsministerium für Handel, Industrie und Gewerbe an das Staatsministerium des Äussern, 11. August 1919“: několikastránkový popis celních potíží, vyvolaných podle mínění jeho původce především uplatňováním ochranné politiky vládou ČSR, k níž byl využíván převzatý rakousko-uherský celní tarif.
- 5) dokumenty přibližující pozadí zahájení jednání o československo-německé obchodní smlouvě.
- 6) dopis „Staatsministerium für Handel, Industrie und Gewerbe an das Auswärtige Amt“ z 20. dubna 1920 informující o tom, že byl dojednáán dovoz 600 vagonů sladu z ČSR do Bavorska, z nichž 100 už bylo dodáno, ale další dodávky podle vyjádření původce zastaveny československou stranou kvůli požadavku o přírážku 200 % cla, která by pro bavorské sladovnictví a pivovarnictví zcela likvidační.
- 7) soubor dokumentů o vývozu zbraní prostřednictvím „Bayerische Verwaltungstelle für Heeresgut“ do ČSR: dopis BVH, v nichž se uvádí, že se tak dělo se souhlasem říšského vedení, Národního shromáždění a Dohody za účelem kompenzačních vývozů za uhlí a cukru, a k nimž je připojeno několik příloh – např. překlad dopisu ministra veřejných prací (ministr A. Hampl) ze 4. srpna 1919, v němž se uvádí: „zur Ermöglichung des Einkaufens von Waffen in Bayern bin ich bereit die Ausfuhr von 30 000 bis 40 000 Tonnen Falkenauer-Klar-Kohle, eventuell nordböhmischer Braunkohle nach Bayern zu bewilligen.“
- 8) několik sdělení „Der Bayerische stellv. Bevollmächtigte zum Reichsrat“ (Bavorského zastupujícího zmocněnce v Říšské radě) v Berlíně z května 1920 o jednání s ČSR o vývozu a dovozu zboží (v rámci zasedání Komise pro všeobecné otázky a výměnu zboží si obě strany si navzájem předaly seznamy zboží, které chtějí dovážet a které chtějí vyvážet; hovořily o právním rámci zaměstnávání svých státních příslušníků v podnicích působících na území druhé strany – čl. strana rigoróznější s odůvodněním reciprocity s Maďarskem; „Protokoll über das Ergebnis der zwischen der Vertretern der Deutschen- und Tschechoslowakischen Regierung in der Zeit vom 4. Mai bis ...Mai 1920“.
- 9) tisk NR. 614, interpelace dr. Hoetzsche z 9. října 1920, (Reichstag I. Wahlperiode, Anfrage Nr. 309) o dávce z majetku zavedené zákonem v ČSR a postihující německé firmy a občany.

- 10) zpráva „Der Bayerische stellv. Bevollmächtigte zum Reichsrat, Ministerialdirektor“ z 20. listopadu 1920 o dění v Horním Slezsku a jeho dopadech na vývoz čsl. uhlí do Bavorska, čs. strana ujistila, že dohoda, resp. stávající poměry ve vývozu uhlí do Bavorska nebudou dohodami a událostmi v Hor. Slezsku nijak dotčeny.
- 11) zprávy „Ministerialdirektor der Bayerische stellv. Bevollmächtigte zum Reichsrat“ z února 1921 o vývozu a dovozu piva z ČSR do Německa o chemikáliích požadovaných čs. stranou; z 5. února 1921 o vývozu a dovozu chmele a sladu; z 8. února 1921 o vývozu a dovozu chemikálií; o ukončení jednání a vyjádření naděje, že hospodářská dohoda bude brzy ratifikována.
- 12) soubor dokumentů s ujednáními dojednanými při jednáních ukončených 29. června 1920 v Praze: dohoda hospodářská, výměna nót se 2 protokoly k hospodářské dohodě, smlouva o státním občanství, dohoda o uplatňování článku 297 mírové smlouvy z Versailles, dále dohoda o železničním provozu, uhelná dohoda, finanční dohoda. (v tom i seznamy zboží, které si obě strany především přejí vyvážet a dovážet); úvahy o vhodnosti vytvoření dohody zamezující dvojímu zdanění a její příprava: podzim 1920 až zima – jaro 1921.
- 13) soubor dokumentů o připravované ratifikaci, resp. uplatňování hospodářské dohody mezi Československem a Německem z července až října 1921.
- 14) výstřížek Prager Tagblatt z 1. prosince 1921 „Der Handelsvertrag mit Deutschland“ o jednání hospodářského výboru o dohodě.
- 15) opis verbální nóty čs. vyslanectví z 2. srpna 1922 o tom, že německé podniky v severočeských městech často dláždí povrchy vozovek a chodníků („Pflasterarbeiten verrichteten“), což československo-německá smlouva nijak neupravuje, dotazuje se proto čs. vyslanectví, zda i české podniky mohou takto pracovat v Německu.
- 16) soubor dokumentů „Waffenausfuhr nach der Tschecho-Slowakei“ týkající se tohoto obchodu v létě 1919, z München Augsburger Abendzeitung z 12. září 1919, N. (čís.) 364 výstřížek článku „Waffen für die Tschecho-Slowakei“.
- 17) soubor dokumentů nazvaný „Einfuhr böhmisches Hopfens nach Deutschland“: v archiváliích zachyceny spory z let 1921–1922 vznikající při dovozu vývozu chmele a sladu.

103102 – složka s materiály k čsl. německým vztahům: tisky sudetoněmeckých propagačních brožur, dopis čsl. konzulátu v Mnichově o projevu ministerského předsedy a ministra zahraničních věcí dr. Edvarda Beneše v Národním shromáždění k československo-německým vztahům s tím, že výtisk textu projevu ve francouzštině se předává bavorským vládním místům.

104363 – složka „Bayerisch-böhm. (tschechosl.) Landesgrenze“: technické záležitosti k jejímu určování a udržování ve spojení s ostatními částmi německo-československých hranic.

104369 – složka „Beschlagnahme deutschen Grundbesitzes in der Tschechoslowakei 1920 – 1925“ obsahující:

- 1) opis sdělení četnické stanice Eisenstein an Bezirksamt Regen z 11. ledna 1921, v němž uvedeno, že vnucený správce hohenzollernských lesů Maršík,

který sídlí v Alžbětíně v hohenzollernské knížecí vile a je silně protiněmecky zaměřen, stále upozorňuje československé úřady, že je plánován německý vpád do Československa. Podle jeho autora československá vláda, ačkoliv tomu zřejmě nepřikládá přílišnou víru, už byla nucena tam odeslat jednotky.

- 2) opis sdělení německého vyslanectví Zahraničnímu úřadu z 2. května 1922 o schůzkách velkostatkářů k pozemkové reformě, jichž se sám vyslanec neúčastnil, aby nedal shromáždění politický význam. Mnozí šlechtici účastníci se setkání podle byli jeho názoru silně pročeského zaměření, takže podle jeho mínění to, o čem se tam jednalo dopoledne, odpoledne už určitě věděli vrcholní českoslovenští představitelé.

2. fond Bayerische Wirtschaftsstelle Berlin

Index–Bestellungsnummer:

153 – složka nazvaná „Einfuhr von Kohle aus der Tschechoslowakei und dem polnischen Oberschlesien (1920–1933)/ Kohlengeschäfte“ obsahuje mimo jiné:

1. sdělení Říšského uhelného svazu (Reichskohlenverband) bavorskému vyslanectví v Berlíně (Bayerische Gesandtschaft Berlin) z 5. března 1933 o změnách cen briket produkovaných Středoněmeckým hnědouhelným syndikátem (Mitteldeutsches Braunkohlen-syndikat) pro domácnosti podle ustanovení příslušných institucí pověřených hospodařit s uhlím.
2. sdělení Říšského uhelného komisaře (Reichskohlenkomissar) státním ministerstvem zahraničí, hospodářství a práce (Staatsministerium des Äussern, für Wirtschaft und Arbeit) o nemožnosti zásahu Říšského ministerstva hospodářství (Reichswirtschaftsministerium) do určování cen uhlí pro Bavorsko produkované Středoněmeckým hnědouhelným syndikátem (Mitteldeutsches Braunkohlen-syndikat) a Porúřským uhelným syndikátem (Ruhrkohlesyndikat), protože ceny stanovují podle předpisů správně.
3. soubor dokumentů o debatě o stanovování tarifů Říšské dráhy (Reichsbahn) pro dopravu hornoslezského uhlí do Bavorska, snižování dopravních tarifů totiž bylo kvůli vzdálenosti větší než 825 km zcela zanedbatelné, stížnosti též na to, že doprava rúřského uhlí je oproti hornoslezskému zvýhodněna, takže hornoslezské nemůže rúřskému cenově konkurovat, tarify se dle vyjádření Říšské dráhy přiblížily předválečným, jenže ty však (údajně) byly počítány nikoli podle ujeté vzdálenosti po kolejích, ale podle vzdušné vzdálenosti. Hornoslezský kamenouhelný syndikát (Oberschlesisches Steinkohlen-syndikat, G.m.b.h.) si stěžuje 30. ledna 1931, že po vzniku nových států ve střední a jihovýchodní Evropě, které – včetně Rakouska a ČSR – zavádějí ochranná opatření, musí hledat odbytiště v Německu.
4. porady říšských a zemských ministerstev v roce 1932 o možnostech zlevnění uhlí dodávaném nouzí sužovanému obyvatelstvu.
5. sdělení Rýnsko-vestfálského uhelného syndikátu (Rhein-westfälisches Kohlen-syndikat) z 8. září 1928 ohledně vytváření sdělení o cenách uhlí, z něhož plyne, že spolupracuje s „Die Tschechische Flussschifahrtsgesellschaft“.
6. stížnosti na konkurenční boj z roku 1926 mezi státními pruskými doly a soukromým obchodníky a doly v Bavorsku.

7. sdělení o poškozování bavorského průmyslu v říjnu 1927 vypuknuvší stávkou v Středoněmeckém hnědouhelném revíru.
8. výstřížek článku z Industrie und Handels-Zeitung ze 17. října 1926 s hlavním článkem „Kein Einschreiten des Reichskohlenkommissars – Zu Meldung über die Sperre von Ausfuhrkontrakten na Oesterreich und der Tschechoslowakei“.
9. složka „Aufhebung der tschechischen Kohlensteuer“ obsahující písemnosti o případných následcích zrušení uhelné daně pro franský porcelánový průmysl vytvořené zástupci odborných zájmových sdružení (tj. obchodní komory apod.) a úředními místy.
10. vnitřní úřední sdělení o potížích s počítáním nákladů na těžbu a prodej uhlí německého, resp. stanovování prodejních cen – pro inflaci a následnou deflacii.
11. stížnosti Svazu bavorských uhelných velkoobchodů (Verband bayerischer Kohलगrosshandlungen, e. V.) z roku 1924 na drsné obchodní praktiky a kolísající kvalitu uhlí Středoněmeckého hnědouhelného syndikátu (Mitteldeutsches Braunkohlen-syndikat)

3. fond Bayerisches Staatsministerium für Wirtschaft und Verkehr (MWi Band 8),
v podtitulu uvedeno: „Die Laufzeit der Archivalien erstreckt sich von 1945 bis 1977,
Akten behandeln vor allem die Bereiche Handel, Gewerbe, Fremdenverkehr, Handwerk,
Wirtschaftsverbände, Aussenwirtschaft und Entwicklungshilfe.“

oddíl „Aussenwirtschaft“.

IndexBestellungsnummer:

27879 – složka „Glaslieferungen in die und aus der CSSR (1956–1966)“.

27880 – složka „Brünner Messe 1967“.

27882 – složka „Zusammenarbeit der Firma Himolla Polstermöbelwerk Carl Hierl G.M.B.H von Taufkirchen mit der CSSR (1967)“.

27886 – složka „Aussenhandel mit der CSSR (1957–1969)“ obsahující:

- 1) Dopis ministra průmyslu ČSSR z 19. 5. 1969, č. j.: 010/1551/69 – odpověď na návrh mnichovského hospodářského poradce E. A. Homera ohledně navázání spolupráce mezi podniky ČSSR a BRD, návrh na konzultace s vyslanými pracovníky ČSOK a MP.
- 2) Dopis pracovníků nově založeného Ústavu pro poradenství, podřízeného Československému výboru pro vědu.
- 3) archiválie o tom, že v únoru 1968 bylo v Praze zřízeno obchodní zastoupení BRD v čele s Ottou Heipertzem.

27883 – složka „Handelsbeziehungen zu der Tschechoslowakei (1967–1968)“ obsahující sdělení že adresa Německého obchodního zastoupení v Praze je Hotel Jalta, Václavské náměstí 45, Praha 1 a adresa Československého obchodního zastoupení je Eysseneckstrasse 31, Frankfurt/Main 6.

27188 – složka „Einfuhr von Ziegeleierzeugnissen und Drainagerohren aus der CSSR (1962–1972)“ obsahující:

- 1) stížnosti bavorských firem Leo Gauklitz K. G. Rosenheim a Bayerischer Tonindustrie-Verband e. V., Mnichov na nemožnost konkurovat čs. importu cihlářských výrobků v roce 1961.
- 2) úřední sdělení, že v roce 1972 byl dovoz z ČSSR následující: tašky (Dachziegel) 840 000 DM, hrdisky/překlady (Hourdis) 150 000 a drenážní roury (Dränrohre) 200 000 DM, oproti tomu vývoz cihlářského zboží do ČSSR měl objem 4 000 000 DM.

26106 – složka „Einspruch der CSSR gegen Firmen und Warenbezeichnungen sudetendeutscher Fluchtungsbetriebe (1947–1949)“.

32977 – složka „Deutsch-tschechoslowakische Wirtschaftsbeziehungen und gemeinsame Ausstellungen, insbesondere EXIMA in München (1969–1970)“.

19556 – složka „Handelsverträge mit der Tschechoslowakei(1950–1964)“ obsahující:

- 1) archiválie o obchodních jednáních mezi ČSR a BRD od roku 1950 do roku 1961. Každoročně uzavírané dohody, doplněné o tzv. listiny vyváženého a dováženého zboží, zpočátku nutný souhlas spojenecké vysoké komise. Např. v roce 1952 probíhala jednání od 4. 2. do 29. 4., Německý import z ČSR činil okolo 30 mil. dolarů, naproti tomu německý export 17 mil. dolarů, dováženy byly především zemědělské výrobky, zejména cukr, vejce, olej, rostlinný olej, tuky, slad. Vývoz: strojírenské výrobky, chemické a farmaceutické produkty, ocel a železo. Vedoucí německé delegace: Josef Seiberlich, později Dr. Walter Seidle (1955), vedoucí české delegace: Dr. Josef Fišl (1950), Bohumil Glac (1952), Zdeněk Matoušek (1953), později Dr. Zdeněk Mojžíšek (1955), František Mareš (1956), František Schlégl (1957), Karel Netolický (1958), Ing. Miroslav Maruška (1959) a Vladimír Babáček (1960). Protokoly o výměně zboží byly uzavírány na základě článků 5 a 7 platné dohody o výměně zboží ze dne 3. 12. 1948 ve znění ze dne 21. 10. 1949. Protokol o výměně zboží pro rok 1961 byl platný též pro roky 1962 a 1963, pokud některá ze smluvních stran nevypověděla 3 měsíce před koncem roku jeho platnost.
- 2) Zpráva o konání I. Mezinárodního veletrhu v Brně (6. 9.–20. 9. 1959).
- 3) Seznam bavorských firem obchodujících s Československem (1950): J. G. Kayser, Maschinenfabrik, Nürnberg, Ludwig Griessmeier, Reisszeugfabrik, Nürnberg, Johann Chr. Lotte, Reisszeugfabrik, Neustat/Aisch, Staedtler und Uhl, Nadelfabrik, Schwabach, Dr. Albert Lessing, Fabrik für Elektrokohle, Nürnberg, Nürnberger Schraubenfabrik und Elektrowerke, G. m. b. H., Nürnberg, Amag-Hilpert-Pegnitzhütte, A. G., Pegnitz/Ofr., Reiss und Co., Optische fabrik, Nürnberg.
- 4) sdělení o tom, že Bavorská strana měla v roce 1951 zájem o „Kohle, Kaolin, Faserholz, Hartschnittholz, Hartrundholz“; nebyl zájem o tzv. bývalé sudetoněmecké zboží, z důvodu jeho nového znovuvybudování v Bavorsku: „Gablونzer Waren, Spitzen, Handschuhe, Glaswaren“.

26106 – složka „Gewerblicher Rechtsschutz“ – (materiály většinou špatné pohledové kvality – zažloutlý papír, strojopis, občas nikoli originál ale průpis vytvořený přes kopírovací papír).

- 1) stížnosti Československé vojenské mise při Spojenecké kontrolní komisi na používání obchodních značek bavorskými podniky („Gablونzer Glas-und Schmuckwaren, Aberthamer Lederschuhe, Haida-Steinschöner Glas und Glaswaren“) vlastněnými odsunutými Němci a korespondence kolem toho s německými (bavorskými) vládními místy. Dále právní rozbor postavení bavorských podniků, Bavorska a Německa v této záležitosti z podzimu 1947 (první stížnosti z léta 1947 – zmíněny v textu). Podle jednoho právního rozboru (bavorského) je používání uvedených názvů z právního hlediska na první pohled neudržitelné, neb se jedná o skutečná místa v Československu. Mohlo by se podle právního rozboru pomoci podnikům tím – i vzhledem k tomu, že uvedené názvy jsou překlady českých názvů dotýčných míst – , že se budou uvádět německé názvy nadále, ovšem pro jistotu s poznámkou dříve („früher“), neboť

podle právního rozboru nelze nikomu předepsat, aby neuváděl, odkud jeho podnik přišel. V případě jabloneckého zboží lze podle právního rozboru případně hájit stanovisko, že se jedná už o vžitý obecný název – podobný jako kolínská voda a upozornit příslušné spojenecké orgány, že odsun majitelů a valné části osazenstva nebyl v příslušných mezistátních dohodách o ochraně obchodních značek a známek předpokládán a dále uvést, že současná kvalita čs. zboží nedosahuje kvality zboží vyráběného tamními podniky před válkou a vyráběného jejich majiteli nyní v Bavorsku, ovšem je nutno si podle právního rozboru uvědomit, že v sovětské okupační zóně jsou nyní nejlepší specialisté na jablonecké zboží a tamní podniky vyrábějí zboží, které se nynějšímu jabloneckému zboží vyráběnému v Bavorsku zcela jistě přinejmenším vyrovná. Otázku platnosti příslušných úmluv vzhledem k trvajícimu válečnému stavu mezi Československem a Německem je nutno vyjasnit, lze předpokládat, že otázka bude řešena v mírové smlouvě – diktátu.

- 2) Popis vývoje jabloneckého sklářského a bižuterního průmyslu – jedná se dle něj o výrobu zboží, které má mnohé kořeny a původce – ve Francii (Juře), Itálii (Benátkách), po roce 1870 z části vyráběno v Příbrami, většinou v Jablonci, ale z něj přeneseno i do Žitavy a Providence v USA a některých míst v Anglii.
- 3) Přepisy článků v novinách k těmto tématům – Oberbayer. Volksblatt Nr. 4, 16. I. 1948; Der Kurier Nr. 3. vom 21. 1. 1948, N. f. A. Nr. 34, 23. 8. 1947.
- 4) návrh na vypořádání se se stížnostmi Československé vojenské mise u Spojenecké kontrolní rady ohledně označování původu zboží sudetoněmeckými uprchlickými podniky – prezidentu Zemského hospodářského úřadu, p. Dr. Grafovi (Präsidenten des Landwirtschaftsamts) z 25. února 1948, o tom, zda se jedná o nepřipustné označování výrobků, rozhodne vždy soud příslušné země – „Die Ortsbezeichnungen Gablonz und Jabloniec sind im internationalen Verkehr dieselben (München und Munich). In ihrem eigenen Interesse ist daher den Firmen geraten worden, in Firma und Waren Bezeichnung die angegebenen Bezeichnungen zu unterlassen“.
- 5) „Kaiser Wilhelm Institut für ausländisches und internationales Privatrecht, Tübingen 7. Juli 1948“ – právní rozbor dané problematiky (48 stran), vypracován prof. Dr. Dölle, podle něj spojenecké orgány převzaly moc v Německu, zatupují jej navenek a jsou tak oprávněny převzít – a převzaly – i německou účast na všech smlouvách, tedy i těch týkajících se dané problematiky.
- 6) „Münchener Merkur Nr. 80 von 8. 7. 1949“ - výstřížek článku „Neu-gablonz kämpft um seinen Weltruf“.

4. fond Bayerisches Oberbergamt (OBA)

Index–Bestellungsnummer:

1130 – složka „Schwefelkieswirtschaft (1945–1959)“ z jejichž písemností plyne, že na obchodu s pyritem se ČSR výrazně podílela.

5. fond Staatskanzlei (StK)

Index–Bestellungsnummer:

14733 – složka Holzimport aus der Tschechoslowakei (1945–1956).

20131 – složka Verhältnis zur Tschechoslowakei.

6. fond Gesätze und Verträge

Index–Bestellungsnummer:

- 15182 – složka „Gesetz zu dem Vertrag vom 11. 12. 1973 über die gegenseitigen (politischen) Beziehungen zwischen BRD und CSSR vom 12. 7. 1974“ obsahující archiválie z let 1966–1971.
- 15830 – složka „Verordnung zu dem Abkommen vom 8. 2. 1990 zwischen der Regierung der BRD und der Regierung der CSSR über die gegenseitige steuerliche Behandlung von Strassenfahrzeugen im internationalen Verkehr vom 18. 4. 1991“.

Materiály z fondu **Bayerische Staatsministerium für Handel, Industrie und Gewerbe (MHIG)**, z fondu **Gesandtschaft Berlin** a některé materiály z fondu **Staatskanzlei (StK)** však, přestože byly objednány už v úterý kolem poledního, nebyly do čtvrtka odpoledne z technických příčin předloženy. Podle našich zjištění byl takto povšechně označen nešťastný souběh několika faktorů: uložení materiálů v odloučeném skladu BaHSA u Augšpurku, porucha vozu, který je měl přivézt, nastala ve středu a ve čtvrtek nepřítomnost druhého řidiče BaHSA na pracovišti ze zdravotních důvodů. V této souvislosti je nutné uvést, že objednány byly archiválie, které zřejmě nemají srovnatelný protějšek v českých archivech:

1. Ministerium für Handel, Industrie und Gewerbe (MHIG)

Index–Bestellungsnummer:

- 725 – „Einzelfall des Elektrizitätswerkes der Vereinigte Gaswerke AG Augsburg in St. Joachimsthal in der Tschechoslowakei, Denkschrift Carl Friedrich von Siemens zur Entschädigung für Liquidationen im Auslands (1914–1922)“.
- 807 – „Gesetz über der Verträge zwischen dem Deutschen Reich und Österreich sowie der Tschechoslowakischen Republik vom 14. 2. 1923“.
- 540 – „Handel mit der Tschechoslowakei (1921–1922)“.
- 3497 – „Einfuhr von Kohle aus der Tschechoslowakei zur Verbesserung der Kohlenversorgung, dabei Handelsabkommen (1918–1927)“.
- 3498 – „Einfuhr von Kohle aus der Tschechoslowakei zur Verbesserung der Kohlenversorgung, Regelung der Kohlenwirtschaft im Sudetenland (1928–1940)“.
- 3508 – „Einfuhr von Kohle aus der Tschechoslowakei, Frachtkosten für Kohle (1914–1920)“.
- 3509 – „Einfuhr von Kohle aus der Tschechoslowakei, Frachtkosten, Lage des Kohlenhandels (1921–1922)“.
- 3570 – „Einfuhr von Kohle aus der Tschechoslowakei (1921–1927)“.
- 4388 – „Eingliederung des sudetendeutschen Wirtschaftsraumes an bayerische Industrie- und Handelskammern, enthält u.a.: Wirtschaftsberichte für Niederbayern und den unteren Böhmerwald, 1938–1941“.
- 6880 – „Handel mit der Tschechoslowakei (Spezialia) (1918–1919)“.
- 6881 – „Handelsverkehr mit der Tschechoslowakei und dazu Plakat der Prager Mustermesse 1920 (120 x 90 cm) (1918–1919)“.

2. Gesandtschaft Berlin

Index Bestellungsnummer

1852 – „Böhmische Kohle (deutsch-tschechisches Kohlenabkommen, Preisgestaltung, Kohlensteuer), 1920–1928“.

3. Staatskanzlei (StK)

Index-Bestellungsnummer

6866 – „Handelsbeziehungen zur Tschechoslowakei (1933)“.

30171 – „Interzonen und Aussenhandel Berlin – Tschechoslowakei (1946–1947)“.

20037 – „Beziehungen zur Tschechoslowakei (fehlende Laufzeit)“.

13192 – „Bilaterale Beziehungen zur Tschechoslowakei, innere Verhältnisse der Tschechoslowakei (1946–1949)“.

Závěr

Studiem v Bavorském hlavním státním archivu bylo získáno množství údajů využitelných při přípravě plánované výstavy i doprovodné publikace. Především jsou prostudované archiválie použitelné pro doložení naplňování rámce daného politickými ujednáními a dohodami na mezistátní (mezivládní) úrovni. Dále je možné využít prostudované materiály k představení vlivu různých zájmových sdružení a úředních orgánů zemské úrovně na utváření československo-německých hospodářských vztahů po roce 1918, vytváření jejich rámce a podoby vzájemných obchodních a dopravních styků. Naneštěstí se nepodařilo prozkoumat všechny objednané archiválie, z tohoto důvodu se jeví žádoucím navštívit za účelem studia Bavorský hlavní státní archiv ještě jednou.

V Praze 4. října 2013

PhDr. Pavel Dufěk, Ph.D., Mgr. František Frňka